

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 7. Verùm gratiæ sanitatis & gratiæ medicinalis discrimen exponitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

dum aegroti, qui potest per se ipsum aliquem motum habere, quia vires ejus per aegritudinem non sunt penitus extinctae; at non potest perfecte moveri motu hominis sani, sine auxilio medicinae, propter virium imminutionem.

ARTICULUS VII.

Verum gratia sanitatis & gratia medicinalis discrimen exponitur.

PROPOSITIO I.

Adams in statu innocentiae ad faciendum bonum & vitandum malum modo salutari, indigebat supernaturali illustratione.

Prob. 1. ex S. Augustino lib. de natura & gratia cap. 48. ubi in haec Pelagii verba, Simili ergo modo de non peccandi possibilitate intelligendum est. Quod non peccare nostrum sit, posse vero non peccare, non nostrum; ita differit; Si de integritate & sana hominis natura loqueretur, quam modo non habemus... nec sic recte diceret, quod non peccare, nostrum tantummodo sit, quamvis peccare nostrum esset: nam & ibi esset adiutorium Dei, & tanquam lumen sanis oculis, quo adjuti videant, se praeberet volentibus. Juxta S. Augustinum, in statu innocentiae peccare, nostrum esset tantummodo, quia ad peccandum non indigeremus speciali auxilio Dei. At propter oppositam rationem falsum est, quod non peccare tantummodo nostrum esset; nam ad non peccandum, speciali aliquo Dei adiutorio, reliquis, quibus potiremur, gratuitis donis superaddito, indigeremus, quod adiutorium esset menti nostrae tanquam lumen sanis oculis. Adiutorium autem illud, quod nobis esset, tanquam lumen sanis oculis, aliud perfectum esse non posset, quam illustratio caelitus immissa, qua quid & quomodo agendum, quid & quomodo vitandum esset, nobis ostenderetur. Ergo ex S. Augustino, &c.

Prob. 2. Homo in nullo statu potest, adeoque in statu innocentiae non poterat velle & operari sive naturaliter sive supernaturaliter, sive praevia cogitatione directiva volitionis & operationis. Sed haec cogitatio volitionis & operationis directiva, vel est prima aliqua cogitatio; vel ex prima aliqua cogitatione propter connexionem aut affinitatem naturali necessitate mediate aut immediate sequitur; vel denique ex ea per discursum deducitur mediate aut immediate. Ergo homo in statu innocentiae non poterat velle & operari supernaturaliter sine prima aliqua cogitatione, & quidem volitioni & operationi supernaturali proportionata, adeoque sine prima aliqua cogitatione supernaturali. Atqui prima cogitatio naturalis, proindeque a fortiori supernaturalis, non est in potestate hominis, in quocumque tandem statu supponatur existere: Quia, inquit S. Augustinus lib. 3. de lib. arb. cap. 25. voluntatem non allicit ad faciendum quodlibet, nisi aliquod visum: quid autem quisque vel sumat, vel respuat, est in potestate; sed quo viso tangatur, nulla potestas est. Quod tam dicit S. Doctor pro statu innocentiae, quam pro quocumque alio statu, ut patet ex subsequenibus. Ergo homo in statu innocentiae non poterat velle & operari supernaturaliter sine cogitatione supernaturali, quae non erat in ejus potestate, adeoque sine cogitatione, ad quam intellectus ejus a Deo ut authore gratiae elevaretur & determinaretur? si enim non erat in hominis potestate, non poterat aliunde esse, quam a Deo elevante & determinante intellectum hominis. Unde illud Apostoli 1. Cor. cap. 3. Non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est; tam ad hominem innocentem pergitur, quam ad hominem lapsum. Ergo, quod probandum erat, homo in statu innocentiae, ad faciendum bonum & vitandum malum modo salutari, indigebat supernaturali illustratione; cum supernaturalis illustratio sit supernaturalis cogita-

tio, ad quam intellectus hominis a Deo elevatur & determinatur.

PROPOSITIO II.

Adamus in statu innocentiae, ad faciendum bonum, sicut oportet ad salutem, non indigebat supernaturali motu indeliberato complacentiae vel desiderii, quo voluntati bonum, per supernaturalem illustrationem propositum, suaviter placet.

Prob. Nam posita supernaturali illustratione, qua bonum salutare proponebatur voluntati Adami in statu innocentiae, Adami voluntas, secluso supernaturali motu indeliberato complacentiae vel desiderii circa illud bonum, habebat omnia ad illud, sicut oportet faciendum necessaria. Ergo, &c. Prob. ant. Nam habebat, 1. habitus supernaturales, quibus erat intrinsece & permanenter habilis ad operandum supernaturaliter. 2. Indifferentiam activam expeditissimam vi cuius, supposita sufficienti cognitione ad operandum supernaturaliter, poterat pro arbitrio uti supernaturalibus illis habitibus, quibus erat instructa, 3. Donum integritatis, quo sana erat & robusta, seu vi cuius intrinsecus nihil aderat, quo impediretur, vel retardaretur a prosecutione boni salutaris, seu a volitione & operatione salutari. 4. Sufficientem ad bonum salutare bene volendum & operandum cognitionem, ut supponitur.

Ex his autem facile intelligitur, Adamum in statu innocentiae ad malum vitandum salutariter non indiguisse supernaturali motu indeliberato displicentiae vel fugae circa illud, aut complacentiae vel desiderii circa bonum oppositum: facile enim intelligitur, quod voluntas Adami in statu innocentiae divinitus illustrata circa malum vitandum, & modum illud salutariter vitandi, omnia ad illud fugiendum & salutariter fugiendum necessaria haberet, secluso omni motu indeliberato sive displicentiae vel fugae circa illud, sive complacentiae vel desiderii circa bonum oppositum.

Hanc porro doctrinam non potest non admittere Janfenius, qui gratiam medicinale, quam a gratia sanitatis vult essentialiter esse diversam, constituit in caelesti suavitate seu delectatione, & probat toto sermone libro quarto de gratia Christi Salvatoris. C. 1. sic loquitur: *Vestigiis igitur sanctissimi & securissimi Doctoris inhaerere qui statuerit, non multum in ista difficultate, qua tantopere recentiorum industriam exercuit, laborabit. Videbit enim perspicue ex omnibus operibus ejus ac locis inter se concinentibus, gratiam istam Christi Salvatoris medicinale, quam efficacem Schola vocat, non aliud esse, quam caelestem quandam atque ineffabilem suavitatem, seu spiritalem delectationem, qua voluntas praeventur & flectitur, ad volendum faciendumque quicquid eam Deus velle & facere constituerit.*

Per hanc autem caelestem suavitatem seu delectationem, in qua gratiam medicinale constituit, non aliud intelligit, quam supernaturalem motum indeliberatum complacentiae vel desiderii circa bonum salutare. Patet vel ex solo titulo, quem praefigit capiti undecimo ejusdem libri. *Delectatio ista caelestis, secundum Augustini mentem, est actus vitalis & indeliberatus animae; & quidem amoris ac desiderii, praecedentis consensum, ac delectationem illam, quae quies animi & gaudium dicitur.* Ex quibus sic argumentor breviter. Gratia medicinalis, juxta Janfenium, consistit in caelesti delectatione, hoc est, in vitali & indeliberato motu animae, quo anima delectatur bono salutari. Ergo vel Adamus in statu innocentiae ad bonum volendum & operandum modo salutari, non indigebat vitali & indeliberato motu animae, quo voluntati suaviter placet bonum salutare; vel gratia sanitatis non fuit diversa quoad substantiam a gratia medicinali. Secundum repugnat Janfenii doctrinae. Ergo, &c.

Confirm. Quia juxta Janfenium eod. lib. c. 7. delectationis necessitas oritur ex infirmitate voluntatis, qua

qua sit, ut nihil boni amplecti possit, nisi delectet. Hæc autem infirmitas, juxta eundem, non fuit in statu innocentie, in quo voluntas fuit sana & robusta propter donum integritatis: nec nisi propter privationem hujus doni voluntas est nunc infirma, adeoque ad bonum salutare volendum & operandum nunc indiget delectatione cœlesti, seu vitali & indeliberato motu animæ, quo suaviter placet bonum salutare. Ergo juxta Janfenium, hic animæ motus non fuit Adamo necessarius ad volendum & operandum bonum salutare in statu innocentie.

Adde quod juxta Janfenii principia, Adamus habere non potuerit cœlestem delectationem in statu innocentie, sine jactura libertatis indifferentie: cum enim in hoc statu non habuerit terrenam delectationem, quæ in indeliberatis concupiscentiæ motibus consistit, si cœlestem habuit, solam habuit, & consequenter, secundum principia Janfenii, fuit ab illa antecederet & insuperabiliter obligatus ad alteram partem contrarietatis, nempe ad volendum & operandum bonum; sicut secundum eadem principia, in præsentis statu, antequam gratia medicinale accipiat, quia terrenam habet delectationem, & solam habet, ab ea antecederet & irresistibiliter ad alteram partem contrarietatis, nempe ad malum volendum & operandum, determinatus est. Itaque unum è duobus eligat Janfenius, aut quod Adamus non habuerit libertatem contrarietatis in statu innocentie; vel quod in eo statu caruerit delectatione cœlesti, adeoque nec illa indiguerit ad volendum & operandum bonum salutare.

PROPOSITIO III.

Homo in statu naturæ lapsæ, ad bonum volendum & operandum sicut oportet ad salutem, indiget supernaturali illustratione, & supernaturali motu indeliberato complacentiæ vel desiderii, quo voluntas delectatur bono salutari.

Prob. 1. utraque pars propositionis, ex S. Augustino, lib. de spir. & litt. c. 3. Hos autem dicimus, inquit, humanam voluntatem (in hoc statu naturæ lapsæ) se divinitus adjuvari ad faciendam justitiam, ut præter quod creatus est homo cum libero arbitrio voluntatis, præterque doctrinam (non solum forinsecus, sed etiam intrinsecus per illustrationem propositam) qua præcipitur quemadmodum vivere debeat, accipiat Spiritum Sanctum, quo fiat in anima ejus delectatio dilectioque summi illius atque incommutabilis boni, quod est Deus ... ut hac sibi, velut arrha data gratuiti muneris, inardescat inherere Creatori, atque inflammentur accedere ad participationem illius veri luminis, ut ex illo ei bene sit à quo habet ut sit. Nam neque liberum arbitrium quicquam nisi ad peccandum valet, si lateat veritatis via (ecce necessitas supernaturalis illustrationis), & cum id quod agendum, & quo nitendum est, coeperit non latere nisi etiam delectet, (ecce necessitas supernaturalis illius motus indeliberati, quo bonum salutare arridet voluntati) & ametur, (en boni salutis amor deliberatus & efficax, ejusdem boni indeliberatam delectationem præsupponens,) non agitur, non suscipitur, non bene vivitur. Ut autem diligatur (deliberatè scilicet & efficaciter) charitas Dei (hoc est summi illius atque incommutabilis boni, quod Deus est, dilectio indeliberata, qua inherere Creatori inardescit voluntas, atque inflammat accedere ad participationem illius veri luminis,) diffunditur in cordibus nostris, non per arbitrium liberum, quod surgit ex nobis, sed per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis.

Prob. 2. ratione pro prima parte, seu pro necessitate illustrationis. Nam si quod dictum est ad asserendam illustrationis necessitatem pro statu innocentie, tam, imò & à fortiori valet ad asserendam pro statu naturæ lapsæ. Itaque homo in præsentis statu ad volendum & operandum supernaturaliter, indiget prima aliqua cogitatione, quæ sit volitioni & operationi supernaturali proportionata, adeoque supernaturalis sit. Ergo ad volendum & operandum super-

Simonet Theol. Tom. II.

naturaliter, indiget aliqua cogitatione supernaturali, quæ non est in ejus potestate: cum nequidem prima cogitatio naturalis sit in potestate hominis. Ergo ad volendum & operandum supernaturaliter, indiget cogitatione aliqua supernaturali, à Deo immixta, hoc est, cogitatione aliqua supernaturali, ad quam intellectus ejus à Deo elevetur, & determinetur. Ergo ad volendum & operandum supernaturaliter, indiget supernaturali illustratione: supernaturalis enim cogitatio, ad quam Deus per se elevat & determinat intellectum hominis, dicitur & est supernaturalis illustratio.

Præterea, homo ad volendum & operandum supernaturaliter, indiget cogitatione directiva volitionis & operationis supernaturalis. Atqui hæc cogitatio vel est deliberata & imperata à voluntate, vel indeliberata & omne libertatis exercitium antecedens. Si primum: est actus fidei. Omnis autem actus fidei supponit illustrationem supernaturalem ostendentem intellectui objectum revelatum & revelationem divinam sicut oportet ad supernaturalem assensum. Si secundum, vel ad eam intellectus determinatur à causa aliqua naturali, vel à Deo ut auctore naturæ, vel denique à Deo ut auctore gratiæ. Non primum: nam ulla causa naturalis determinare potest ad cogitationem supernaturalem. Non etiam secundum: nam Deus, ut auctor naturæ, non determinat, nisi ad cogitationem naturalem. Ergo tertium dici debet, nempe quod Deus ut auctor gratiæ, intellectum elevet & determinet ad hanc cogitationem indeliberatam, quæ proinde erit supernaturalis illustratio. Ergo quod probandum erat, homo non potest velle & operari supernaturaliter, sine prævia aliqua illustratione supernaturali, quæ vel per se immediatè exhibet intellectui objectum salutare, quæ tale, & modum salutarem illud volendi & operandi; vel certè alteri supernaturali cogitationi id præstanti, præluet.

Prob. 3. ratione pro secunda parte, seu pro necessitate supernaturalis motus indeliberati complacentiæ, vel desiderii circa bonum salutare. Quia ex peccato originali tanta in voluntate relicta est infirmitas, & voluntas ita efferata concupiscentiæ vinculis conficta tenetur, ut, quantumvis cœlesti lumine perfusa, & supernaturalibus habitibus instructa, nullatenus valeat assurgere ad bonum salutare volendum & operandum modo salutari, nisi excitetur, sanetur & corroboretur per motum illum indeliberatum, qui naturæ corruptæ vires omnino superat, & quem Deus mirabiliter & ineffabiliter operatur in voluntate, quam elevat & determinat ad amorem & desiderium boni, quod alioquin quæ salutare, per corpus, quod corrumpitur, aggravata, fastidiret, atqui ita fastidiret, ut illud nunquam velleret & operaretur, sicut oportet.

PROPOSITIO IV.

Gratia sanitatis in supernaturali illustratione, & in sola supernaturali illustratione consistebat.

Prob. 1. pars. Gratia sanitatis erat auxilium actuale & transiens, donis permanentibus, tam naturalibus, quam supernaturalibus, hoc est, libero voluntatis arbitrio, habitibus virtutum infusarum, & dono integritatis superadditum, quo Adamus in statu innocentie indigebat ad bonum volendum & agendum utiliter ad salutem. Atqui tale auxilium vel totaliter, vel saltem partialiter consistebat in supernaturali illustratione: nam, ut constat ex Prop. 1. Adamus in statu innocentie supernaturali illustratione indigebat ad faciendum bonum, & vitandum malum utiliter ad salutem. Ergo, &c.

Prob. 2. pars. Nam si ad gratiam sanitatis præter supernaturalem illustrationem pertinebat aliquod aliud auxilium actuale & transiens, certè supernaturalis motus indeliberatus complacentiæ vel desiderii circa bonum salutare. Atqui hoc dici non potest: ut enim constat ex Prop. II. Adamus in statu innocentie ad faciendum bonum & vitandum malum utiliter ad salutem tali motu non indigebat. Ergo, &c.

C

Di-

Dices. Voluntas Adami in statu innocentiae habebat supernaturales huiusmodi motus indeliberatos, quibus suavititer ei placebat bonum salutare, & ad illud deliberatè amplectendum accendebatur, ut dicit S. Augustinus, lib. 14. de Civ. cap. 13. ubi loquens de voluntate Adami innocentis, sic ait: *Si voluntas in amore superioris immutabilis boni, à quo illustrabatur ut videret, & accendebatur ut amaret, stabilis permaneret, non inde ad sibi placendum averteretur, & ex hoc tenebresceret, & frigeret.* Ergo non solum supernaturalis illustratio, sed etiam supernaturalis motus indeliberatus complacentiae vel desiderii, quo voluntas Adami de bono salutari delectabatur, pertinebat ad gratiam sanitatis.

R. 1. Janenio, contra quem potissimum hic agimus, antecedens negandum esse, nisi velit totam systematis sui molem tuere: tota enim incumbit huic principio: *Quod amplius nos delectat, indeliberatè scilicet, secundum id velimus & operemur necesse est.* Hoc autem principium manifestè falsum est, si Adamus in statu innocentiae supernaturalem habuit delectationem indeliberatam circa bonum salutare: nam si habuit, cum aliunde non haberet oppositam delectationem terrenam indeliberatam circa malum bono salutari oppositum, manifestum est illum tunc amplius indeliberatè delectatum, imò unicè delectatum fuisse bono salutari, quod tamen non voluit & operatus est necessariò; sed è contrariò velle vel non velle, operari vel non operari potuit pro arbitrio, ut milles asserit ipse Janenius. Sed

R. 2. Concesso antecedente, nego consequens. Itaque Adamus in statu innocentiae habuit quidem supernaturales motus indeliberatos, quibus sibi complacebat in bono salutari, vel illud desiderabat indeliberatè, antequam, plena accedente advertentia intellectus, illud deliberatè diligeret, vel desideraret: at tamen motus illi non erant actualis gratia, tum quia illis non indigebat Adamus innocens ad volendum & operandum bonum salutare; tum quia illos Deus non infundebat & operabatur per se, sicut per se infundebat & operabatur supernaturalem illustrationem: mente enim Adami cœlis illustrata circa bonum salutare, voluntas ejus, habitibus infusus instructa, & dono integritatis corroborata, continuo, & naturali necessitate in motus illos erumpebat, adjuta solo congressu generali, qualis debebatur in statu elevationis. Quare in statu innocentiae supernaturales complacentiae vel desiderii circa bonum salutare motus indeliberati non magis erant actualis gratia, quam deliberati; sed sicut supernaturales complacentiae vel desiderii circa bonum salutare motus deliberati non erant actualis gratia, sed effectus actualis gratiae; ita & indeliberati.

PROPOSITIO V.

Gratia medicinalis, ad volendum & operandum bonum, sicut oportet ad salutem, necessaria, consistit non solum in supernaturali illustratione, sed etiam in supernaturali motione voluntatis indeliberata, quascilicet voluntas sibi complaceat in bono salutari, vel illud desiderat indeliberatè, adeoque illo indeliberatè delectatur.

Quòd gratia medicinalis consistat saltem ex parte in supernaturali illustratione ab omnibus asseritur, & adhuc probatur breviter. Gratia medicinalis est auxilium actuale, transiens, libero voluntatis arbitrio, & habitibus infusus superadditum, & animae intrinsicum, seu in anima, tanquam in subiecto receptum, sine quo in praesenti statu non potest homo velle & operari bonum salutare. Atqui supernaturalis illustratio est auxilium actuale, transiens, &c. ut per se clarum est; & sine supernaturali illustratione non potest homo in praesenti statu velle & operari bonum salutare, ut patet ex dictis Prop. III.

Quòd gratia medicinalis præter supernaturalem illustrationem includat supernaturalem voluntatis motionem indeliberatam, &c. probatur. Nam 1. morio illa est aliquid actuale, transiens, receptum in ani-

ma, tanquam in subiecto, & distinctum ab omni alia qualitate permanente, tam naturali, quam supernaturali: est enim actus vitalis animae.

2. Motionem illam in homine lapsò Deus tam immitit, & per se operatur, quam immitit, & per se operatur supernaturalem illustrationem: nam in praesenti statu voluntas nostra, quantumvis cœlis illustrata circa bonum salutare, imò & instructa habitibus virtutum supernaturalium, non potest in ejusmodi motiones per se erumpere, & erumpendo sursùm assurgere, propter pondus carnalis concupiscentiae, ipsam ad ima continuò deprimens. Unde sicut homo non illustratur sicut oportet, circa bonum salutare, nisi Deus in ejus intellectu modo quodam ineffabili operetur; ita nec, quantumvis circa bonum salutare illustratus, ad bonum salutare, sicut oportet, afficitur motu aliquo indeliberato, nisi Deus, cum intellectum ejus illustrat, ineffabili quoque modo operetur in ejus voluntate, eamque necessitet ad actum aliquem indeliberatum, quo velut pondere quodam inclinatur, & quo bonum salutare, quod antea non placebat, aut etiam displicebat, incipit placere, & tantum placere, quantum necesse est, ut possit illud velle & operari sicut oportet ad salutem. Hæc igitur indeliberata voluntatis morio, de qua loquimur, nunc speciale beneficium est, quod à Deo misericorditer confertur, tanquam speciale beneficium, & tam misericorditer à Deo collatum, quam supernaturalis illustratio speciale beneficium est, & à Deo confertur misericorditer. Igitur tam pertinet ad gratiam status naturæ lapsæ. Nam

3. Hæc indeliberata voluntatis morio ad volendum & operandum bonum salutare, non minus homini lapsò necessaria est, quam illustratio supernaturalis, ut passim inculcat S. Augustinus. Ejus verba, lib. de spir. & litt. cap. 3. jam supra retulimus. Sic etiam ait lib. 2. de pecc. mer. & rem. cap. 19. *Nos autem, quantum concessum est, sapimus & intelligimus, si possumus, Dominum Deum bonum ideo etiam Sanctis suis ad alicujus operis justitiam aliquando non tribuere, vel certam scientiam, vel victricem delectationem, ut cognoscant non à se ipsis, sed ab illo sibi esse lucem, qua illuminentur tenebrae eorum, & suavitatem qua de fructum suum terra eorum. Cum autem ab illo illius adjutorium deprecamur ad faciendam perficiendamque justitiam, quid aliud deprecamur, quam ut aperiat quod latebat, & suave faciat quod non delectabat: quia & hoc ab illo esse deprecandum, ejus gratia dicimus, dum antea lateret: ejus gratia dileximus, dum antea non delectaret: ut qui gloriatur, non in se, sed in Domino gloriatur.*

Itaque juxta S. Doctorem, Deus etiam Sanctis gratiam ad opus aliquod pietatis faciendum necessariam aliquando denegat, vel non tribuendo certam scientiam, hoc est supernaturalem illustrationem, sine qua lateret bonum, quod agendum est; aut victricem delectationem, hoc est, supernaturalem voluntatis motionem indeliberatam, sine qua bonum, quod agendum est, non placet, quomodo voluntati aptum est, ut illud velit & agat. Juxta S. Doctorem igitur, ad opera pietatis facienda indigemus non solum supernaturali illustratione, sed etiam supernaturali voluntatis motione indeliberata, qua suave fit nobis bonum, quod nobis per supernaturalem illustrationem ostenditur. Unde cum à Deo adjutorium ad faciendam perficiendamque justitiam necessarium petimus, utramque gratiam, illustrationem, & indeliberatam voluntatis motionem, qua quomodo nobis congruit, de bono delectamur, petimus. Denique cum neque quod faciendum est, cognoscimus, neque cognitum facere diligamus sine speciali Dei beneficio, seu adjutorio, non est cur in nobis gloriemur, cum bonum facimus, nec gloriandum est, nisi in Domino, qui, ut bonum faciamus, misericorditer & quod latebat, aperit, & quod non delectabat, suave facit.

Hujus indeliberatæ motionis, qua voluntati suave fit bonum salutare, necessitatem ad opera pietatis, con-

contra Pelagianos olim acriter defenderunt Catholici, & definierunt Concilia, ut patet ex Can. 4. Concilii Milevitani, in quo dicitur: *Quisquis dixerit gratiam Dei per Jesum Christum Dominum nostrum, propter hoc nos tantum adjuvare ad non peccandum, quia per ipsam nobis relevatur & aperitur intelligentia mandatorum, ut sciamus quid appetere, quid vitare debeamus; non autem per illam praestari, ut quod faciendum cognoverimus, etiam facere diligamus, atque valeamus, anathema sit.*

Ex dictis autem hactenus sic adhuc argumentor breviter. Gratia medicinalis est auxilium actuale, transiens, ab omni alio dono tam naturali quam supernaturali distinctum, & receptum in anima, tanquam in subiecto, quo voluntas indiget ad bene volendum & operandum, sicut oportet ad salutem. Atqui hoc auxilium complectitur praeter supernaturalem mentis illustrationem, qua scimus quid appetere, quid vitare debemus supernaturalem voluntatis motionem, qua voluntas indeliberatè afficitur ad bonum salutare, eoque delectatur indeliberatè. Ergo gratia medicinalis complexum est ex supernaturali mentis illustratione & supernaturali voluntatis motione, qua voluntati bonum salutare suaviter placet.

PROPOSITIO. VI.

Gratia igitur sanitatis & medicinalis discrimen in eo positum est, quod gratia sanitatis esset tantum supernaturalis illustratio mentis; gratia verò medicinalis sit supernaturalis illustratio mentis simul, & supernaturalis motio voluntatis indeliberata, qua bonum salutare, per supernaturalem mentis illustrationem propositum, suaviter placet voluntati.

Patet ex dictis hactenus hoc autem utriusque gratiae discrimen, in quo nobis consentit Petavius tom. 1. Theolog. dogm. l. 10. c. 16. cum aliis recentioribus non paucis ortum habet ex differentia utriusque status naturae scilicet innocentis, & lapsae. Hoc docet S. Augustinus lib. de correptione & gratia, cap. 11. ubi sic loquitur. *Quid ergo? Adam non habuit Dei gratiam? Imo verò habuit magnam, sed disparem. Ille in bonis erat, quae bonitatem sui conditoris acceperat; neque enim ea bona & ille suis meritis comparaverat, in quibus prorsus nullum patiebatur malum. Sancti verò in hac vita, ad quos pertinet liberationis haec gratia, in malis sunt, ex quibus clamant ad Deum. Libera nos a malo. Ille non opus habebat eo adiutorio, quod implorant isti, cum dicunt: Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meae, & captivantem me in lege peccati, quae est in membris meis. quoniam in eis caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem; atque in tali certamine laborantes ac periclitantes, dari sibi pugnandi vincendique virtutem per Christi gratiam possunt. Ille verò nulla tali rixa a se ipso adversus se ipsum tentatus atque turbatus, in illo beatitudinis loco sua secum pace fruebatur. Proinde etsi non interim latiore nunc, verumtamen potentiore gratia indigent isti.*

Juxta S. Doctorem, Adamus in statu innocentiae magnam quidem habuit gratiam, sed diversam ab ea, quam implorant Sancti in statu naturae lapsae: quia Adamus in statu naturae innocentis in bonis erat, in quibus nullum prorsus patiebatur malum; Sancti verò in statu naturae lapsae in malis sunt, quoniam in eis caro concupiscit adversus spiritum, & in hoc intestino certamine perpetuè laborant ac periclitantur: cum Adamus in statu innocentiae nulla tali rixa a se ipso adversus se ipsum tentatus, atque turbatus, sua secum pace frueretur.

In statu innocentiae propter donum integritatis intestina pace fruebatur homo, & ita voluntas ejus aliunde supernaturalibus donis dictata, fortis erat, sana, alacris, vigil, & ad bonum quodlibet valens atque expedita: unde ad bonum salutare volendum & operandum non alia indigebat actuali gratia, quam gratia illustrationis quid volendum, quid verò nolendum esset ostendens. At in statu naturae lapsae propter

Simonnet Theol. Tom. II.

intestinam & continuam carnis adversus spiritum luctum, voluntas hominis etiam justis infirma est, iners, torpens, somnolenta, & bonum quodlibet salutare nausens, atque fastidians: quare ad bene volendum & agendum, sicut ad salutem oportet, planè impotens est, quantumvis divina luce collustrata, nisi etiam excitetur, erigatur suffulciatur, & à nausea sua liberetur per coelestem illam delectationem, qua gratum & jucundum ei efficitur bonum salutare. Unde, ut ait S. Doctor lib. 2. de pecc. mer. & rem. c. 19. cum à Deo illius adiutorium deprecamur ad faciendam perficiendamque iustitiam: deprecamur non solum ut aperiat quod latebat, sed etiam ut suave faciat quod non delectabat: quandoquidem, ut idem ait lib. de spir. & litt. c. 3. *Cum id, quod agendum & quo vitandum est, caperit non latere, nisi etiam delectet & ametur, non agitur, non suscipitur, non bene vivitur.*

RESPONSIO VII.

Discrimen gratiae medicinalis à gratia sanitatis substantiale est.

Prob. Nam illae gratiae inter se differunt substantialiter, quarum una fuit tantum mentis illustratio, altera verò est etiam & praecipue coelestis delectatio. Atque gratia sanitatis fuit tantum mentis illustratio gratia verò medicinalis est etiam & praecipue coelestis delectatio. Ergo, &c. Major per se clara est. Minorem autem fuisse probavimus. Ergo, &c. Dixi coelestem delectationem praecipuam esse partem gratiae medicinalis: nam illud in gratia medicinali praecipuum censeri debet, per quod gratia medicinalis non solum distinguitur à gratia sanitatis, eique supereminet, sed etiam in esse gratiae medicinale constituitur. Sed gratia medicinalis non solum distinguitur à gratia sanitatis, eique supereminet, sed etiam medicinale est, quia coelestis est illa & indeliberata suavitas, qua fructum suum dat terra nostra: aegritudini enim, quam ex originali culpa contraximus, medetur, & amissas arbitrii restituit vires, gratum nobis reddendo bonum salutare, quod antea non gratum aut etiam ingratum nobis erat, atque ita, quoties scilicet congrua est praestat, ut bonum illud agere non solum valeamus, sed etiam deliberatè velimus, & diligamus.

Porro observandum est hic à nobis cum gratia sanitatis conferri gratiam medicinalem, non quamlibet, sed perfectam; quae scilicet perfectè sanat aegritudinem, ex originali peccato contractam, praestando scilicet, ut bonum facere & malum vitare valeamus, atque re ipsa, si congrua est, bonum facere & malum vitare velimus ex affectu iustitiae, quod certè gratia medicinalis praestare non potest, nisi bonum salutare nobis gratum & suave efficiendo. Nolumus autem gratiam medicinalem coelesti delectatione sic definire generaliter, ut ad eam pertinere negetur supernaturalis poenatum à Deo infligendarum timor, quo Deus voluntatem humanam utiliter concurrit, in ea per se operando certo & nobis ineffabili modo.

1. Timor ille est gratia, ut docet S. Augustinus hom. 50. ubi Deum sic loquentem inducit. *Adfuit suavor, non defuit locus, non defuit tempus; ut non consentiret ergo terrui. Agnosce ergo gratiam ejus, cui debes & quod non admisisti.* 2. Est gratia medicinalis, ut docet idem S. Doctor, tract. 9. in epist. Joan. ubi sic ait: *Qui sine timore est, non poterit justificari. Opus est ergo ut timor intret primò, per quem veniat charitas, timor medicamentum, charitas sanitas.* His autem verbis manifestè loquitur de timore servili, non de timore casto: loquitur enim de timore, qui praecedit charitatem. At timor castus non praecedit charitatem, sed eam supponit. 3. Est gratia per Christum: nam in hoc statu naturae lapsae nihil gratiae accipit homo, nisi propter merita Christi.

Itaque gratia medicinalis in genere praeter supernaturalem mentis illustrationem, dicit indeliberatam

C 2 ali.

aliquam voluntatis motionem supernaturalem, quæ voluntas somnolenta excitatur, prostrata erigitur, & infirma corroboratur ad faciendum bonum, vel ad malum vitandum. Duplex distingui potest & debet, una scilicet perfecta, & altera imperfecta. Perfecta dicitur ea, quæ perfectè sanat voluntatem; imperfecta verò, quæ imperfectè tantum sanat. Prima delectat voluntatem; secunda verò terret. Cum prima voluntas bonum facit, vel ut placeat Deo, vel ut ab eo cœlestem gloriam accipiat; item malum vitat, vel ne Deo displiceat, vel ne ab eo separetur. Cum secunda voluntas bonum facit, & malum vitat, ne à Deo puniatur. Prima supernaturalis est illustratio mentis simul, & cœlestis quædam suavitas indeliberata, vi cuius voluntas delectatur exercitio operum pietatis, & observatione mandatorum divinatorum. Secunda supernaturalis est illustratio mentis simul, & supernaturalis timor indeliberatus, vi cuius voluntas exhorret gehennam, & alias pœnas, quas Deus minatur peccatoribus. De prima denique semper, aut ferè semper loquitur S. Augustinus, cum de gratia medicinali contra Pelagianos disputat.

ARTICULUS VIII.

Solvitur objectio petita à libro, quem scripsit S. Augustinus de corruptione & gratia.

Obj. cum Calvino & Jansenio. S. Augustinus, lib. de corr. & grat. cap. 11. & 12. disputans de gratiæ sanitatis & medicinalis discrimine, has gratias in hoc differre docet, quod gratia sanitatis in operando penderet à libero voluntatis nutu; ita ut in statu innocentie, in quo expedita circa bonum & malum libertate indifferentiæ fruebatur primus homo, voluntas ejus posset pro arbitrio consentire vel dissentire gratiæ, adeoque cum & sub gratia bonum velle vel non velle, operari vel non operari: gratia verò medicinalis in operando non penderet à libero nutu voluntatis, quia liberum hunc nutum jam habere non potest voluntas, utpotè per peccatum originale spoliata libertate contrarietatis, omnique indifferentia activa, seu facultate se ipsam determinandi, unde sub gratia medicinali vult & operatur bonum, non quia se ipsa determinat, sed quia à gratia irresistibiliter determinatur ad illud volendum & operandum; atque eam tunc liberè vult & operatur bonum, quatenus illud vult & operatur spontaneè, cum plena rationis advertentia. Ergo, &c.

R. neg. ant. quod non Catholicam doctrinam, qualis cerè fuit Augustini doctrina, sed hæreticam, ab Ecclesia anathematizatam, & à doctrina S. Doctoris prorsus alienam continet. Nam r. S. Augustinus, quod vel solum ad exsuffandam Calvini & Jansenii suppositionem sufficit laudatis capitibus gratiam Adamo ad perseverandum in statu innocentie datam non comparat cum gratia medicinali qualibet, sed cum ea tantum, quæ misericorditer ab æterno preparata est, & in tempore datur electis ad perseverandum in statu justitiæ. Hoc vel prima capitum lectio manifestè ostendit. 2. Docet quidem gratiam Adamo innocenti datam ad perseverandum in statu innocentie, diversam fuisse à gratia, quæ datur electis ad perseverandum in statu justitiæ. Quid ergo, inquit, Adam non habuit gratiam? Imò verò habuit magnam, sed disparem. At minimè docet in eo disparem fuisse, quod Adamus innocens ei obtemperare vel refragari, cum ea bonum velle vel non velle, & agere vel non agere posset pro arbitrio; electi verò gratiæ medicinali non possint refragari, cum gratia medicinali non possint non velle & operari bonum. Et verò disparitatem gratiæ sanitatis à gratia medicinali electis ad perseverandum data, repetit S. Doctor à disparitate statuum naturæ innocentis & lapæ, & hanc disparitatem constituit, non in eo quod homo in primo statu habuerit activam indifferentiam circa bonum & malum, in secundo verò non amplius habeat, sed in eo quod

continuo obnoxius sit in secundo statu inordinatis concupiscentiæ motibus, à quibus liber erat in primo propter donum integritatis, adeoque in secundo statu in ordine ad volendum bonum & vitandum malum sicut oportet, languorem & infirmitatem contraxerit, cum circa utrumque sanus & robustus esset in primo statu. Hinc autem sequitur quidem, quod homo in hoc statu potentior indigeat auxilio ad faciendum bonum & vitandum malum sicut oportet, minimè verò, quod indigeat auxilio ad bene volendum & operandum irresistibiliter flectente & applicante voluntatem. Gratis igitur & immerito dicitur S. Doctor, in eo utriusque gratiæ discrimen ponere, quod una, nempe medicinalis voluntatem flectat & applicet irresistibiliter; gratia verò sanitatis non sic flecteret & applicaret voluntatem, sed ei liberum relinqueret indifferentiæ suæ exercitium.

Atinquit. In quo ergo S. Augustinus docet gratiam sanitatis à medicinali differre? R. S. Doctorem capitibus laudatis multiplex afferre discrimen, sed sine præjudicio libertatis indifferentiæ circa bonum & malum pro statu præfenti, quam libertatem etiam circa bonum volendum vel non volendum pro arbitrio aut non amissam, aut cerè non amissam irreparabiliter, constanter tenuit cum Catholica Ecclesia, ut suo loco fusè & accuratè ostensum est.

Primum itaque discrimen, juxta S. Doctorem est, quod gratia electis ad perseverandum datur propter merita Christi; gratia verò ad perseverandum in statu innocentie data fuerit Adamo independenter ab illis meritis. Nam c. 11. sic loquitur. *Ille (Adamus) in illis bonis Christi morte non eguit: istos à reatu & hereditario & proprio, illius Agni sanguis absolvit.* Ratio est, quia, ut sentit S. Doctor, incarnatio non fuit decreta, & consequenter merita Christi non fuisse prædefinita, nisi post absolutam prævisionem lapsus Adami. Unde non nisi post hanc prævisionem gratiæ preparatæ fuerunt propter Christi merita, atque ita homo in tempore non accepit gratiam propter merita Christi, nisi post lapsum suum.

Secundum discrimen, juxta S. Doctorem est, quod gratia Adamo ad perseverandum data, laxior esset propter conjunctum integritatis donum, vi cuius immunis erat à concupiscentiæ motibus, quos etiam inviti patiuntur electi in præfenti statu. Nam sic ait cod. cap. 11. *In eis (electis) caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem. . . . ille vero (Adamus) nulla tali rixa à se ipso adversus se ipsum tentatus atque turbatus, in illo beatitudinis loco sua secum pace fruebatur. Proinde etsi non interim latiore nunc, verum tamen potentior gratia indigent isti (electi).*

Tertium discrimen, juxta S. Doctorem est, quod gratia ad perseverandum in statu innocentie Adamo data, fuerit merè sufficiens, hoc est, fuerit quidem verè sufficiens, sed incongrua. Sufficientissimam quidem ad perseverandum in statu innocentie gratiam habuit Adamus: cœlitus enim illustrabatur, quomodo illi idoneum erat, ut perseverare posset, & perseveraret, si vellet: at congruam non habuit, quia illustratus non fuit, aut cerè illustratus non fuit ex parte voluntatis à Deo motæ, quomodo illi congruebat, ut perseverare vellet, & perseveraret. Merito tamen illi imputatum est, quod non perseveraverit, quia si voluisset, perseverasset, & ad perseverandum fuit sufficientissime illustratus; neque ei debitum fuit, ut illustraretur, aut illustratus, ex parte voluntatis à Deo moveretur, quomodo ei aptum erat, ut re ipsa vellet perseverare.

Gratia verò, quæ datur electis in hoc statu naturæ lapæ ad perseverandum in statu innocentie, non modo verè sufficiens, sed etiam congrua est, quia electis datur, quomodo illis aptum est, ut velint & consentiant: unde non solum possunt velle & consentire, sed etiam re ipsa volunt & consentiunt, non ex naturalibus tantum viribus, sed ex viribus naturæ simul & gratiæ illos congruè moventis simul & corroborantis & adjuvantis ad volendum & consentiendum: qua-